

WERKEN MET DERDEN – VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN

Versie 02 – Augustus 2023

Inhoud

1	INLEIDING	3
2	ALGEMENE BEPALINGEN	3
3	ALGEMENE VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN	4
3.1	Inleiding	4
3.2	Toegankelijkheid.....	4
3.2.1	Toegang op een site	4
3.2.2	Verkeersregels.....	4
3.3	Verbod op roken, alcohol, drugs en verdovende middelen.....	5
3.4	Lawaai, stof, geur en trillingen.....	5
3.5	Liften	5
3.6	Milieu	5
3.7	Gebruik van beschermingsmiddelen	6
3.7.1	Collectieve beschermingsmiddelen	6
3.7.2	Persoonlijke beschermingsmiddelen.....	6
3.8	Gebruik van arbeidsmiddelen.....	6
3.8.1	Algemeen.....	6
3.8.2	Gebruik van arbeidsmiddelen die eigendom zijn van Sodexo en/of zijn klanten	6
3.9	Risicoanalyse.....	7
3.9.1	Algemeen.....	7
3.9.2	Hoog-risicoactiviteiten en niet-routine werkzaamheden.....	7
3.10	Werkvergunning	7
3.10.1	Algemeen.....	7
3.10.2	Het verlenen van een werkvergunning	8
3.11	Drie checks voor veiligheid.....	8
3.12	Afvalbeheer.....	9
4	SPECIFIEKE VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN	9
4.1	Werken op hoogte	9
4.1.1	Vereiste opleidingen / attesten	9
4.1.2	Richtlijnen	9
4.2	Werkzaamheden aan elektrische installaties	11
4.2.1	Vereiste opleidingen / attesten	11

4.2.2	Richtlijnen	11
4.2.3	Hoogspanningsapparatuur of systeem.....	13
4.2.4	Laagspanningsapparatuur of systeem	13
4.2.5	Elektrische Veiligheid	13
4.2.6	Elektrisch testen en markeren	13
4.3	Werken met gevaarlijke producten	14
4.3.1	Vereiste opleidingen/ attesten	14
4.3.2	Richtlijnen	14
4.4	Hijsen en aanslaan van lasten.....	15
4.4.1	Vereiste opleidingen/ attesten	15
4.4.2	Richtlijnen	15
4.5	Werken in besloten ruimte.....	15
4.5.1	Vereiste opleidingen/ attesten	16
4.5.2	Richtlijnen	16
4.6	Werken met stoom	16
4.6.1	Vereiste opleidingen/ attesten	16
4.6.2	Richtlijnen	16
4.7	Slijpen, laswerken en werken met open vlam	17
4.7.1	Vereiste opleidingen/ attesten	17
4.7.2	Vuurvergunning	17
4.7.3	Richtlijnen	17
4.8	Werken met gasflessen	17
4.8.1	Vereiste opleidingen/ attesten	17
4.8.2	Richtlijnen	17
4.9	Asbestverwijdering en/of asbestwerken	18
4.9.1	Vereiste opleidingen/ attesten	18
4.9.2	Richtlijnen	18
4.10	Graaf- en afbraakwerken.....	19
4.10.1	Vereiste opleidingen/ attesten	19
4.10.2	Richtlijnen	19

1 INLEIDING

Sodexo zet zich in voor de gezondheid en veiligheid van alle derden die werkzaamheden uitvoeren met of voor rekening van Sodexo.

Onder derden verstaan wij alle bedrijven (leverancier, constructeur en/of aannemers en onderaannemers) waarvan het personeel op één of meerdere vestigingen van Sodexo moet werken en/of aanwezig moet zijn.

Dit handboek bevat de minimale gezondheids-, veiligheids- en milieuriichtlijnen van Sodexo die moeten worden nageleefd volgens de basisprincipes van “Werken met derden”.

Alle aannemers en onderaannemers die door Sodexo worden ingeschakeld om werkzaamheden uit te voeren op een site van een klant zijn verplicht om ten minste te voldoen aan de nationale wetgeving, de Sodexo's veiligheidsvoorschriften en veilige werkprocedures alsook de site specifieke veiligheidsvoorschriften van onze klanten.

Indien er een verschil is in reglementering en procedures tussen de site specifieke veiligheidsvoorschriften van onze klanten en Sodexo, zal de strengste voorschriften van toepassing zijn.

Als u niet zeker bent van een van de gedocumenteerde vereisten, vraag dan uw Sodexo contactpersoon om duidelijkheid te brengen voordat u een taak uitvoert.

Dit document maakt deel uit van Sodexo's contractuele bepalingen en in bijlage I vindt u de akkoordverklaring.

Indien de klant van Sodexo, site specifieke richtlijnen heeft, zal dit door uw contactpersoon van de betrokken Sodexo-site verstuurd worden. In sommige gevallen zal u gevraagd worden om ook dit document te ondertekenen en moet de (onder)aannemer dit naar de contactpersoon van de betrokken Sodexo-site teruggestuurd worden.

Veiligheid is een prioriteit voor Sodexo en niet-naleving van een van de in dit handboek beschreven eisen kan leiden tot onmiddellijke verwijdering van de site. Samen maken we daarom werk van een veilige werkomgeving.

2 ALGEMENE BEPALINGEN

Veiligheid is uiteraard meer dan enkele eenvoudige regels. Daarom moet iedereen, die op Sodexo sites werkzaamheden uitvoert, zorgen voor veiligheid en is elke (onder)aannemer/leverancier verantwoordelijk voor:

1. Zijn eigen gezondheid en veiligheid en die van andere personen
2. Het naleven van de specificaties, vereisten en verwachtingen van Sodexo en hun klanten;
3. Het ter beschikking stellen van de vereiste kwalificaties, opleiding, ervaring en getuigschriften van vakbekwaamheid die voor de opdracht vereist zijn;
4. Het opstellen van een algemene risicoanalyse en/of site specifieke risicoanalyse (voor hoog risico activiteiten en/of niet-routine werkzaamheden) en het ter beschikking stellen van veilige werkprocedures;
5. De organisatie van een veilige werkomgeving zodat deze geen risico's vormen voor zichzelf maar eveneens voor andere onderaannemers, personeel en bezoekers van de site
6. Het toezicht houden op eigen onderaannemers;
7. Het verzorgen van een regelmatige communicatie met de contactpersoon van Sodexo
8. Het melden van gevaarlijke situaties

Dit betekent dat er onverwijld gevolg moet gegeven worden aan de opmerkingen die door Sodexo en/of zijn klant worden geformuleerd.

Elke overtreding kan aanleiding geven tot de onmiddellijke stopzetting van de werken zonder bijkomende kosten voor Sodexo en/of zijn klant en/of verlenging van de termijnen.

3 ALGEMENE VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN

3.1 Inleiding

(Onder)aannemers moeten ervoor zorgen dat :

- Alle werknemers moeten te allen tijde onder adequaat toezicht staan, tenzij zij daartoe bevoegd zijn en ervan wordt uitgegaan dat de taak zonder toezicht kan worden uitgevoerd;
- Persoonlijke beschermingsmiddelen en uitrusting moeten door de (onder)aannemer worden verstrekt en beheerd, tenzij vooraf schriftelijk overeengekomen met Sodexo;
- Gereedschap en uitrustingen die naar de site worden gebracht, moeten in goede staat verkeren en goed worden onderhouden, voldoen aan alle toepasselijke wetgeving en uitsluitend door deskundige personen worden gemonteerd en veilig worden gebruikt;
- De plaats waar de werkzaamheden uitgevoerd worden, dient door u door een adequate wijze aangeduid en afgebakend worden. De waarschuwingsborden voldoen aan de wettelijke voorschriften;
- (Onder)aannemers moeten ervoor zorgen dat veilige middelen van binnenkomst en vertrek naar en van werkgebieden worden gebruikt, zoals overeengekomen door Sodexo;
- (Onder)aannemers moeten hun werkplek te allen tijde schoon, ordelijk en vrij van obstructies houden;
- Na het werk moet de ruimte schoon en veilig worden verklaard door een medewerker van Sodexo voordat de ruimte wordt verlaten.

3.2 Toegankelijkheid

3.2.1 Toegang op een site

(Onder)aannemers moeten zich verplicht aanmelden bij de contactpersoon van Sodexo en afhankelijk van onze klant zich registreren aan de receptie. Afhankelijk van onze klant kan u gevraagd worden om de site specifieke veiligheidsregels te volgen voor u met het werk begint.

De site inductie omvat informatie over, maar is niet beperkt tot:

- gezondheids- en veiligheidsvoorschriften op de site
- melding van incidenten en gevaren
- rookbeleid
- informatie voor noodgevallen, enz.

3.2.2 Verkeersregels

Wanneer op het terrein van Sodexo en zijn klanten voertuigen worden gebruikt, moeten de (onder)aannemers alle verkeersregels, de verkeersrichtlijnen en de bewegwijzering op de site (bv. stoptekens, snelheidsborden, parkeerverbod, enz.) naleven.

De toegangswegen van en naar de gebouwen en parkings dienen steeds vrij te blijven. Plaats daarom de voertuigen altijd op de voorziene parkeerplaatsen en dus nooit voor toegangs- en/of uitgangswegen, nooduitgangen, deuren van technische lokalen en/of blusmaterieel.

3.3 Verbod op roken, alcohol, drugs en verdovende middelen

Roken is verboden op elke klant- of Sodexo-site, tenzij in de aangeduide rookruimtes.

Het is verboden alcohol, drugs en verdovende middelen binnen te brengen. Personen die hiervan in het bezit zijn, wordt de toegang tot de gebouwen ontzegd.

Personen die zich aanmelden en waarvan het vermoeden bestaat dat ze onder invloed verkeren, mogen het werk niet aanvangen.

3.4 Lawaai, stof, geur en trillingen

Alle maatregelen worden genomen om trillings-, geluids-, geur- en stofoverlast te voorkomen. Hierbij wordt o.a. rekening gehouden met de actie- en grenswaarden zoals opgenomen in de huidige wetgeving.

Denk bij het uitvoeren van de werkzaamheden ook aan de eventueel aanwezige medewerkers : zet geen radio's aan indien dit kan zorgen voor overlast in de dagelijkse werking.

Bij werken waar veel stof vrijkomt dient u, in samenspraak met uw contactpersoon de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen (bijvoorbeeld uitschakelen en/of afschermen branddetectoren).

Maak vooraf goede afspraken met uw contactpersoon bij Sodexo over de werkzaamheden.

3.5 Liften

Als u voor uw werkzaamheden veelvuldig gebruik dient te maken van een lift, maak dan vooraf de nodige afspraken met uw contactpersoon bij Sodexo om de hinder in de dagelijkse werking te beperken. Maak gebruik van de goederenliften als die er zijn.

3.6 Milieu

(Onder)aannemers moeten het afval verwijderen overeenkomstig de plaatselijke milieuvoorschriften en moeten op verzoek de relevante milieucertificaten en vergunningen kunnen overleggen. Als algemene regel geldt: u zorgt ervoor dat het afval wordt ingezameld, afgevoerd en verwerkt volgens de geldende milieuwetgeving, tenzij er site specifieke maatregelen genomen moeten worden.

Alle gevaarlijke afvalstoffen moeten worden verwijderd in overeenstemming met de plaatselijke voorschriften inzake gevaarlijke afvalstoffen.

Het lozen van olie of andere verontreinigende stoffen in riolen, afvoerkanalen of rioleringen is uitdrukkelijk verboden. Bij gebreke van voorafgaande overeenstemming, zorgt elke (onder)aannemer voor zijn eigen afvalcontainer(s), waarvan de plaats van tevoren wordt overeengekomen.

Incidenten waarbij per ongeluk chemicaliën zijn gemorst, moeten zo snel mogelijk aan Sodexo ter plaatse worden gemeld.

(Onder)aannemers moeten ervoor zorgen dat er noodmaatregelen zijn om, waar nodig, te reageren op het lekken of ongecontroleerd vrijkomen van chemicaliën.

3.7 Gebruik van beschermingsmiddelen

3.7.1 Collectieve beschermingsmiddelen

Het gebruik van collectieve beschermingsmiddelen zoals leuning, veiligheidsnetten, afbakening van putten en vloeropeningen is, daar waar het noodzakelijk en/of wettelijk vereist is, verplicht.

Indien er onvoldoende collectieve beschermingsmiddelen zijn of deze onmogelijk aan te brengen zijn, moeten aanvullend persoonlijke beschermingsmiddelen gebruikt worden.

3.7.2 Persoonlijke beschermingsmiddelen

U verstrekt uw werknemers de nodige werkkledij en noodzakelijke beschermingsmiddelen, zoals veiligheidsschoenen, veiligheidshandschoenen, veiligheidsbrillen, ...

U zorgt er eveneens voor dat uw werknemers ze dragen opgeleid zijn om ze correct te gebruiken. Alle persoonlijke beschermingsmiddelen moeten aan de wettelijke vereisten en geldende normen beantwoorden en aan het uit te voeren werk aangepast zijn.

3.8 Gebruik van arbeidsmiddelen

3.8.1 Algemeen

Een arbeidsmiddel is een ruim begrip. Conform de wetgeving verstaan we hieronder alle op de arbeidsplaats gebruikte machines, apparaten, gereedschappen en installaties.

De arbeidsmiddelen die u gebruikt, moeten volledig beantwoorden aan de wettelijke voorschriften (o.a. de machinerichtlijn, CE label,...) en aangepast zijn aan de uitwendige invloedfactoren waar ze worden aangewend.

U volgt de instructies uit de gebruikshandleiding op. Veiligheidsvoorzieningen mogen in geen geval buiten werking gesteld worden.

Arbeidsmiddelen die niet conform de wettelijke vereisten zijn geconstrueerd of aangewend worden, mogen niet gebruikt worden.

U zorgt ervoor dat al uw werknemers voldoende opgeleid zijn in het gebruik van de beschikbare arbeidsmiddelen.

U verbindt zich er toe om, op eenvoudige vraag, de keuringsattesten, indienststellingsverslagen en opleidingsattesten voor te leggen aan uw contactpersoon van Sodexo.

3.8.2 Gebruik van arbeidsmiddelen die eigendom zijn van Sodexo en/of zijn klanten

Indien u, in het kader van uw werkzaamheden, gebruik wenst te maken van arbeidsmiddelen van Sodexo en/of zijn klanten, kan dit enkel na voorafgaande goedkeuring.

U bent verantwoordelijk voor de goede staat van de gebruikte arbeidsmiddelen en u zorgt ervoor dat enkel opgeleide medewerkers de arbeidsmiddelen gebruiken.

Vóór de werkzaamheden dient u afspraken te maken met uw contactpersoon bij Sodexo over de nodige opleidingen.

3.9 Risicoanalyse

3.9.1 Algemeen

De (onder)aannemer is verantwoordelijk voor het verstrekken aan de contactpersoon van de Sodexo-site de algemene risicoanalyse van zijn routine-werkzaamheden met volgende beschrijving:

- het soort werk dat wordt uitgevoerd
- de gevaren en risico's voor de gezondheid en de veiligheid die uit dat werk voortvloeien alsook de gebruikte arbeidsmiddelen
- hoe de risico's zullen worden beheerst
- risicobeheersingsmaatregelen die moeten worden genomen om die risico's weg te nemen of tot een minimum te beperken (met inbegrip van alle gebruikte persoonlijke beschermingsmiddelen)

Deze risicoanalyse moet jaarlijks opgestuurd worden naar uw contactpersoon van de Sodexo-site, waar u werkzaamheden uitvoert.

Indien de arbeidsmiddelen alsook de gebruikte persoonlijke beschermingsmiddelen niet zijn weergegeven in de risicoanalyse, moet een aparte lijst worden verstuurd naar uw contactpersoon van de Sodexo-site.

3.9.2 Hoog-risicoactiviteiten en niet-routine werkzaamheden

Voor alle hoog-risicoactiviteiten en niet-routine werkzaamheden moet een specifieke site-gebonden risicoanalyse opgemaakt worden. Voor alle hoog risico activiteiten moet de werknemer minimum in het bezit zijn van een VCA basis-attest.

Sodexo beschouwt volgende activiteiten als hoog-risico: werken op hoogte, werkzaamheden aan elektrische installaties, besloten ruimtes, werkzaamheden in ATEX-zones, werken met gasflessen en/of gevaarlijke producten, slijpen, laswerken en werken met open vlam, graaf- en afbraakwerken, asbestverwijdering en/of asbestwerken, hijsen en aanslaan van lasten, werken met stoom.

3.10 Werkvergunning

3.10.1 Algemeen

Sodexo beschouwt volgende activiteiten onderhevig aan een werkvergunning:

- werken op hoogte,
- werkzaamheden aan elektrische installaties,
- besloten ruimtes,
- werkzaamheden in ATEX-zones,
- slijpen, laswerken en werken met open vlam
- graaf- en afbraakwerken
- asbestverwijdering en/of asbestwerken
- hijsen en aanslaan van lasten
- werken met stoom

Afhankelijk van de klanten van Sodexo en de site kan de (onder)aannemer verplicht zijn vergunningen te verkrijgen voor andere dan de hierboven vermelde werkzaamheden.

3.10.2 Het verlenen van een werkvergunning

Vóór de aanvang van de werken moet de uitvoerende (onder)aannemer contact opnemen met de contactpersoon van Sodexo en hem op de hoogte brengen van de intentie om de werken uit te voeren en:

- bespreken wat het werk zal inhouden
- bespreken wat er mis kan gaan
- een analyse van de gevaren op de werkplek uitvoeren
- het juiste formulier voor de werkvergunning in te vullen

De klant en/of Sodexo-contactpersoon zal de werkvergunning pas goedkeuren wanneer hij ervan overtuigd is dat aan alle veiligheidsvereisten is voldaan. De contactpersoon vermeldt de datum en het tijdstip waarop de vergunning werd goedgekeurd, alsook de vervaldatum en -tijd.

(Onder)aannemers informeren hun teams over de voorschriften van de vergunning voordat zij met de werkzaamheden beginnen.

(Onder)aannemers moeten de goedgekeurde vergunning zichtbaar ophangen op de plaats waar de werkzaamheden worden uitgevoerd.

3.11 Drie checks voor veiligheid

Sodexo medewerkers hanteren het principe van de 3 veiligheidschecks voor hun werkzaamheden. Hanteer als (onder)aannemer dezelfde principes bij aanvang van jullie werkzaamheden. Deze zijn:

VOORDAT U MET EEN TAAK OF ACTIVITEIT BEGINT, STELT U DE VOLGENDE 3 VRAGEN:

Check 1	Check 2	Check 3
Weet ik hoe ik mijn werk moet doen?	Heb ik de juiste uitrusting?	Is mijn werkplek veilig?
<ul style="list-style-type: none"> • Kent u de veiligheidsregels van de site en bent akkoord om deze na te leven? • Heeft u een schriftelijk veilig werksysteem (risicoanalyse, procedure, werkvergunning) zoals afgesproken met Sodexo ? • Hebt u voldoende tijd voorzien om de geplande werken veilig uit te voeren? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kent u en stemt u ermee in de siteregels te volgen die het gebruik van niet-geautoriseerde gereedschappen verbiedt ? • Beschikt u over het juiste gereedschap en materieel, waaronder persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) in goede staat om het werk veilig uit te voeren ? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kent u de vereisten om uw werkplek te controleren ... I. Is een veilige route beschikbaar om de werkplek te bereiken? II. Is de werkplek zelf veilig ? III. Is er een veilige manier om te ontsnappen in geval van nood en is de verzamelplaats bekend ? IV. Weet u hoe u veiligheidsproblemen kunt melden tijdens het werken op de site ?

HEB JE OP EEN VAN DEZE VRAGEN "NEE" GEANTWOORD OF ALS U HET NIET ZEKER BENT, STOP DAN!

Deel uw bezorgheid met uw Sodexo contactpersoon en ga niet verder tot het veilig is

3.12 Afvalbeheer

Alle (onder)aannemers moeten ervoor zorgen dat hun onmiddellijke werkruimten schoon en netjes worden gehouden. Deze ruimten moeten worden schoongemaakt voordat het terrein van Sodexo en of zijn klanten verlaten worden. Voorts moeten (onder)aannemers bij hun dagelijkse werkzaamheden ook oplettend zijn en alle gevaarlijke voorwerpen zoals spijkers en schroeven opruimen en voorkomen dat opslagplaatsen zich in voetpaden of voor nooduitgangen bevinden.

(Onder)aannemers moeten alle recycleervereisten naleven bij het uitvoeren van werkzaamheden bij Sodexo en of zijn klanten. Dit kan onder meer inhouden:

- recycling van papier/karton,
- koperen buizen, aluminium en glas.

Wanneer dit niet beschikbaar is, dient de (onder)aannemer zijn afval mee te nemen voordat hij het terrein verlaat.

Van alle (onder)aannemers wordt verlangd dat zij verspilling tot een minimum beperken met het oog op kosteneffectiviteit en milieuverantwoordelijkheid.

4 SPECIFIEKE VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN

4.1 Werken op hoogte

Het is een vereiste van Sodexo dat (onder)aannemers een vergunning aanvragen voor alle werken waarbij het risico bestaat dat een persoon van 2 meter en hoger valt. Opgelet: indien de site specifieke veiligheidsrichtlijnen strenger zijn, moet dit gerespecteerd worden.

Werken op hoogte mogen enkel uitgevoerd worden nadat de nodige preventie- en beschermingsmaatregelen werden getroffen en de Sodexo contactpersoon hiervan op de hoogte werd gebracht.

4.1.1 Vereiste opleidingen / attesten

Afhankelijk van de gebruikte arbeidsmiddelen en werkzaamheden zijn er andere opleidingen/ attesten nodig. Algemeen kan gesteld worden dat werken op hoogte uitgevoerd dienen te worden door aantoonbaar getraind personeel van minimum 18 jaar, met de nodige verklaringen van medische geschiktheid.

Indien wettelijk bepaalt (bv. hoogwerker, veiligheidsharnassen, ...) , zal uw contactpersoon binnen Sodexo vóór aanvang van de werken het recentste, niet vervallen controleverslag, opgesteld door een erkend keuringsorganisme, opvragen.

Bij ontbreken van de vereiste opleidingen / attesten, zullen de werkzaamheden niet starten.

4.1.2 Richtlijnen

Voordat u de werkzaamheden start, dient u een specifieke site gebonden risicoanalyse uit te voeren. Met onderstaande niet limitatieve maatregelen dient, samen met de eerder algemeen omschreven veiligheidsvoorschriften, steeds rekening gehouden te worden in de risicoanalyse en de daaraan

verbonden preventiemaatregelen. Hou bovendien steeds rekening met de stabiliteit van de ondergrond voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

4.1.2.1 *Ladders*

U brengt uw eigen ladders mee waarvoor u ook verantwoordelijk bent. Ladders zijn in principe een verplaatsingsmiddel en geen werkgereedschap. Ze mogen enkel en alleen gebruikt worden na een specifieke risicoanalyse en indien er geen andere praktische manier is om de taak te vervullen. Het gebruik van een laddersteun wordt steeds aangeraden.

Controleer vóór elk gebruik de goede staat van de ladder. Bij het minste defect dient de ladder uit dienst genomen te worden.

Als het nodig zou zijn om te werken met een ladder dan moeten er, wanneer mogelijk en bij voorkeur, trapladders met een werkplatform gebruikt worden. Bij gebruik van ladders dient de ruimte rond de ladder te worden afgebakend en dient er speciale aandacht te gaan naar ladders voor deuropeningen. Eens de werkzaamheden zijn uitgevoerd, dient de ladder opgeborgen te worden.

4.1.2.2 *(Rol)stellingen*

Het gebruik van stellingen wordt verkozen boven het gebruik van ladders. Indien men een stelling bij de werkzaamheden gebruikt, gebeurt dit na analyse van de omgeving, de potentiële risico's en formulering van eventuele preventiemaatregelen.

U verbindt zich ertoe om de nodige keuringsattesten en/ of interne keuringen af te geven aan uw contactpersoon bij Sodexo.

Elke gebruikte stelling dient een goedkeuringscertificaat te bezitten, afgeleverd door een erkende instelling.

De opstelling en afbraak van de stellingen dient te gebeuren door bevoegd en getraind personeel. Dit onder leiding van een leidinggevende die ook verantwoordelijk is voor continue controle en inspectie vóór elk gebruik.

Stellingen die voor een langere periode in gebruik zijn of die na een periode van werkonderbreking (opnieuw) gebruikt worden, moeten wekelijks een grondige controle ondergaan. Op eenvoudig verzoek kan de contactpersoon bij Sodexo de controleverslagen opvragen.

Voor stellingen met een hoogte van meer dan 8 meter, moet u op éénvoudig verzoek een berekeningsnota kunnen voorleggen.

De stellingen worden geplaatst volgens de regels van goed vakmanschap waarbij de zone rond de stelling steeds wordt afgebakend. Bijzondere aandacht dient te gaan naar het plaatsen van stellingen voor deuropeningen.

De nodige maatregelen dienen getroffen te worden om de veiligheid van de werknemers op de stelling te garanderen.

4.1.2.3 *Hoogtewerker*

Wanneer bij werkzaamheden een hoogtewerker wordt gebruikt verbindt u er zich toe om de nodige keuringsattesten en/ of interne keuringen voor te leggen aan uw contactpersoon binnen Sodexo.

Er dient bovendien op dagelijkse basis een gedocumenteerde gebruikscntrole plaatsvinden. Bij gebruik van de hoogtewerker dient er specifieke aandacht te gaan naar het gebruik voor deuropeningen.

De hoogtewerker moet steeds gebruikt worden conform de bijhorende veiligheidsinstructies en volgens de bepalingen van de risicoanalyse. Op de leuning staan en de kooi verlaten op hoogte is verboden.

De ruimte rond de hoogtewerker in werking dient afgebakend te worden.

De operator in de hoogtewerker dient altijd over een communicatiemiddel te beschikken met een derde partij op de grond. Wanneer men de hoogtewerker dient te verplaatsen, gebeurt dit volgens de regels van goed vakmanschap.

4.1.2.4 *Gebouw gebonden werken op hoogte*

Indien u werken op hoogte uitvoert die niet zijn opgenomen in de bovenstaande opsomming, dient u, een specifieke risicoanalyse met bijhorende preventiemaatregelen uit te voeren. We denken hierbij bijvoorbeeld aan werken met specifieke valbeveiliging, werken met een gondel, werken op daken,....

Bij deze werkzaamheden dienen de instructies (gebruik valbeveiliging, toegang tot dak,...) steeds overlopen te worden in samenspraak met uw contactpersoon binnen Sodexo.

De werken worden steeds met twee personen uitgevoerd, tenzij de risicoanalyse dit anders bepaalt.

Enkel bevoegd en getraind personeel kan en mag deze werkzaamheden uitvoeren. Het personeel moet altijd over een mogelijkheid tot communicatie beschikken.

Bij het beëindigen van de werkzaamheden dient gecontroleerd te worden of de toegangswegen naar de daken zijn afgesloten.

4.2 Werkzaamheden aan elektrische installaties

De regels voor werkzaamheden aan, met of in de omgeving van elektrische installaties worden o.a. geregeld in het Algemeen Reglement op Elektrische Installaties (AREI). Deze regels dienen in de lokalen tijdens elektrische werkzaamheden op sites die door Sodexo worden geëxploiteerd stipt te worden toegepast.

Het is een vereiste van Sodexo dat (onder)aannemers een vergunning aanvragen voor alle werken aan elektrische installaties.

4.2.1 Vereiste opleidingen / attesten

U zorgt ervoor dat uw personeel voldoende ingelicht en opgeleid is. Daarnaast beschikken ze over de nodige beschermingsmiddelen om werken aan elektrische installaties te kunnen uitvoeren. U kent uw werknemers hiervoor dan ook de vereiste bekwaamheden toe, onder de vorm van een BA4 / BA5 attest. De reikwijdte van deze toekenning moet bepaald zijn en heeft steeds betrekking op de aard van de elektrische installaties of de aard van de werkzaamheden waarvoor deze bekwaamheid geldt.

Sodexo behoudt zich het recht voor om de bekwaamheidsattesten op te vragen, met inbegrip van de omschrijving van de installaties en de werkzaamheden waarvoor de beoordeling is uitgeschreven.

De uitvoering van werken aan de elektrische installaties is voorbehouden aan de elektriciens die voor de uitvoering van de betrokken werken door u bevoegd werden verklaard d.m.v. een BA4 / BA5 attest.

4.2.2 Richtlijnen

Voordat u de werkzaamheden start, dient u een specifieke site gebonden risicoanalyse uit te voeren. U duidt hiervoor een werkverantwoordelijke aan die steeds in samenspraak met de installatie-

verantwoordelijke binnen Sodexo een schriftelijke risico- analyse en een stappenplan opmaakt over de uit te voeren werkzaamheden.

De werknemers zullen steeds onder het toezicht en de verantwoordelijkheid van de werkverantwoordelijke hun taak uitvoeren. Alle nodige informatie van de uit te voeren werkzaamheden en van de elektrische installatie zelf zullen op een betrouwbare en ondubbelzinnige wijze worden overgemaakt aan de werknemers door de werkverantwoordelijke.

Met onderstaande niet limitatieve maatregelen dient, samen met de eerder algemeen omschreven veiligheidsvoorschriften, rekening gehouden te worden in de risicoanalyse en de daaraan verbonden preventiemaatregelen.

Enkel een gewaarschuwd (BA4) of een bevoegd persoon (BA5) kan toegang krijgen tot elektrische installaties.

Voor de aanvang van de werkzaamheden licht u de installatieverantwoordelijke in over de aard, de plaats en de planning van de werkzaamheden. Vraag aan uw contactpersoon binnen Sodexo naar de coördinaten van deze installatieverantwoordelijke.

Voor exploitatie of regelmatig wederkerende werkzaamheden die onder dezelfde omstandigheden verlopen, stelt u een geschreven procedure op. Sodexo kan deze procedure steeds opvragen.

Het is verboden om alleen, zonder begeleiding van persoon met BA4 of BA5 attest, een elektriciteitslokaal te betreden.

Tijdens de werkzaamheden houdt u o.a. rekening met onderstaande aandachtspunten:

- U dient uw contactpersoon binnen Sodexo in te lichten vooraleer stroomkringen worden afgezet of opgezet;
- Alle collectieve en persoonlijke beschermingsmiddelen (aangepaste werkkledij, meetapparaten,...) moeten aanwezig zijn en dienen geschikt te zijn voor de uit te voeren werkzaamheden;
- Enkel toestellen conform de reglementaire bepalingen mogen op het elektriciteitsnet aangesloten worden;
- Bij uitbreiding of aanpassing van elektrische installaties moet het ééndraads- en situatieschema worden aangevuld;
- Voorlopige en tijdelijke elektrische schakelborden moeten altijd voorzien zijn van een differentieelschakelaar waarvan de gevoeligheid overeenkomt met de bepalingen in het AREI.
- Voorlopige en tijdelijke installaties worden eveneens aan een elektrische keuring onderworpen die door een erkend organisme zal worden uitgevoerd .
- Voorlopige voedingskabels moeten:
  - zo aangebracht zijn dat zij geen gevaar voor vallen opleveren;
  - een doorsnede hebben conform de sterkte van de automatische schakelaars en/of zekeringen waarop ze zijn aangesloten;
  - gevrijwaard worden van mechanische, chemische of thermische belasting die de isolatie kan beschadigen.
- De elektrische installatie, met inbegrip van de voorlopige installaties en de elektrische machines, moeten voldoen aan de uitwendige invloeden van waar ze worden aangewend (bijvoorbeeld weersinvloeden, vochtigheid);
- Gebruik van beschadigde kabels, stekkers of stopcontacten is verboden.
- Het gebruikte elektrische materieel moet voldoen aan de bepalingen in het AREI.
- Elke belangrijke uitbreiding wordt onderworpen aan een gelijkvormigheidsonderzoek zoals bepaald in het AREI.

4.2.3 Hoogspanningsapparatuur of systeem

(Onder)aannemers dienen een vergunning te verkrijgen voor apparatuur of systemen die gebruik maken van hoogspanning elektriciteit van meer dan 1000 V wisselstroom of 1500 V gelijkstroom. Bij werkzaamheden aan installaties of apparaten waar de energiebron mechanisch, elektrisch, pneumatisch, hydraulisch, radioactief, chemisch, biologisch, stoom of vloeibare gassen onder druk, potentiële opgeslagen energie of enig ander type energie is die de installatie of het apparaat zodanig kan activeren dat de veiligheid in gevaar wordt gebracht, moeten de procedures voor isolatie, lock-out en tag-out worden gevolgd. Alleen erkende elektriciens mogen deze werkzaamheden uitvoeren. De werkzaamheden kunnen bestaan uit het construeren, installeren, instellen, bijstellen, inspecteren, wijzigen, smeren, reinigen, onderhouden en/of service verlenen.

4.2.4 Laagspanningsapparatuur of systeem

(Onder)aannemers moeten een vergunning hebben voor apparatuur of systemen die gebruik maken van laagspanning elektriciteit tussen 50 -1000 V wisselstroom of 120 -1500 V gelijkstroom. Bij werkzaamheden aan installaties of apparaten waar de energiebron mechanisch, elektrisch, pneumatisch, hydraulisch, radioactief, chemisch, biologisch, stoom of vloeibare gassen onder druk, potentiële opgeslagen energie of enig ander type energie is die de installatie of het apparaat zodanig kan activeren dat de veiligheid in gevaar wordt gebracht, moeten de procedures voor isolatie, lock-out en tag-out worden gevolgd. Alleen erkende elektriciens mogen deze werkzaamheden uitvoeren. De werkzaamheden kunnen bestaan uit het construeren, installeren, instellen, bijstellen, inspecteren, wijzigen, smeren, reinigen, onderhouden en/of service verlenen.

4.2.5 Elektrische Veiligheid

De (onder)aannemer dient ervoor te zorgen dat alle elektrische uitrusting, met inbegrip van leidingen, draagbaar elektrisch gereedschap, aansluitkasten en/of aardlekschakelaars, vóór gebruik gecontroleerd worden op hun goede werking. Beschadigde gereedschappen en uitrusting moeten buiten gebruik worden gesteld.

4.2.6 Elektrisch testen en markeren

De (onder)aannemers zorgen ervoor dat het gebruikte elektrisch materiaal regelmatig wordt geïnspecteerd en getest om duidelijke schade, slijtage of andere omstandigheden op te sporen die het materiaal onveilig kunnen maken.

De veiligheidsinspectie en het testen van eenfasig en meerfasig laagspanningsmateriaal dat op het elektriciteitsnet is aangesloten door middel van een flexibel snoer of een verbindingsinrichting die:

- nieuwe apparatuur is die voor het eerst in gebruik wordt genomen
- is al in gebruik
- is teruggekeerd van service of reparatie
- is verstrekt/geïnstalleerd door de cliënt
- is ingehuurd.

Alle elektrische apparatuur die in gebruik is, moet worden getest om aan de wettelijke eisen te voldoen.

4.3 Werken met gevaarlijke producten

4.3.1 Vereiste opleidingen/ attesten

Vóór de aanvang van de werken bezorgt de (onder)aannemer zijn Sodexo-contactpersoon een lijst van alle chemische producten die hij op het terrein van de klant zal brengen, ter goedkeuring. Het beheer van chemische stoffen omvat gevaarlijke goederen en gevaarlijke stoffen.

Van elk product dat tijdens activiteiten op locaties die door Sodexo worden uitgebaat, gebruikt wordt en zeker voor gevaarlijke producten, (herkenbaar aan de rood-witte pictogrammen) dient er, vóór de start van de werkzaamheden (indien mogelijk bij offerte), een veiligheidsfiche (Safety Data Sheet) bezorgd te worden aan de contactpersoon binnen Sodexo. Deze geeft de fiche door aan de betrokken interne diensten (klant) die het gebruik van bepaalde producten kunnen goed- en/of afkeuren. De (onder)aannemers dienen voor alle producten en stoffen die ter plaatse zullen worden gebruikt, een actueel veiligheidsinformatieblad (MSDS) (binnen 5 jaar na de datum van afgifte) bij zich te hebben.

Afgekeurde producten mogen niet gebruikt worden.

Goedgekeurde producten moeten worden opgeslagen in hun oorspronkelijke containers met het originele etiket. De (onder)aannemer is verantwoordelijk voor de opleiding van zijn werknemers inzake het veilig gebruik van gevaarlijke stoffen of gevaarlijke goederen.

4.3.2 Richtlijnen

Voordat u de werkzaamheden start, dient u een risicoanalyse uit te voeren. Met onderstaande niet limitatieve maatregelen dient, samen met de eerder algemeen omschreven veiligheidsvoorschriften, rekening gehouden te worden in de risicoanalyse en de daaraan verbonden preventiemaatregelen.

Bij het gebruik van producten tijdens activiteiten op locaties die door Sodexo worden geëxploiteerd wordt de voorkeur gegeven om, zodra technisch mogelijk, niet brandbare producten en/of producten op basis van water alsook de zogenoemde vervangingsproducten te gebruiken (bijvoorbeeld bij verven).

Indien er, alsnog, gevaarlijke producten worden gebruikt, dan gelden de volgende voorwaarden:

- Elkéén die de producten gebruikt, wordt geacht de eraan gebonden gevaren te kennen;
- Gebruik van aangepaste individuele beschermingsmiddelen is verplicht;
- Bij gebruik van producten in een lokaal dient het lokaal zo efficiënt mogelijk verlucht te worden tijdens de hele droogtijd van het product.
- Indien deze verluchting onvoldoende of onmogelijk is, moet u de werken buiten de kantooruren uitvoeren;
- De verbindingseuropen tussen de zone waarin de producten worden gebruikt en de rest van het gebouw moeten zo goed mogelijk afgedicht worden (bijvoorbeeld d.m.v. van "masking tape");
- Bij gebruik van ontvlambare producten of producten die een scherpe geur kunnen afgeven moet u, samen met uw contactpersoon binnen Sodexo bekijken of de werken kunnen uitgevoerd worden tijdens de normale kantooruren.
- De recipiënten die gevaarlijke stoffen bevatten of bevat hebben, moeten onmiddellijk na gebruik hermetisch worden afgesloten.

Bespreek de opslag van de producten met uw contact persoon binnen Sodexo. Minimum met onderstaande richtlijnen dient rekening gehouden te worden:

- Brandbare producten (bijvoorbeeld oplosmiddelen, schoonmaakproducten, bijtmiddelen en verven met oplosmiddelen) dienen, in beperkte hoeveelheid, in een daartoe voorzien lokaal bewaard te worden. Op een werkplaats is slechts de hoeveelheid producten toegestaan die noodzakelijk is voor het werk van de dag.
- Producten moeten bewaard worden in de originele verpakking
- De milieuvoorschriften worden gerespecteerd.

4.4 Hijsen en aanslaan van lasten

4.4.1 Vereiste opleidingen/ attesten

Bijna alle activiteiten omvatten werkzaamheden waarbij een of andere vorm van manueel werk wordt verricht. Voor zover dit redelijkerwijs uitvoerbaar is, maken (onder)aannemers gebruik van tilhulpmiddelen en andere mechanische hulpmiddelen om het risico in verband met het manueel hanteren van lasten te verminderen, en passen zij veilige technieken voor het manueel hanteren van lasten toe.

Hijswerktuigen (kranen en andere types van hijs- en hefwerktuigen) moeten:

- zich in een veilige toestand bevinden;
- een geldig keuringsattest hebben;
- voorzien zijn van een keuringsplaat in geval het aanslagmaterieel betreft.

Het is een vereiste van Sodexo dat (onder)aannemers een vergunning aanvragen voor alle werken waarbij hijswerktuigen gebruikt worden.

De werknemers die werk uitvoeren waarbij gelift moet worden door gebruik te maken van hijstoestellen dienen te beschikken over de juiste medische en opleidingsattesten:

- Opleiding hijsmiddelen en aanslaan/verplaatsen van lasten;
- Brevet kraanman.

4.4.2 Richtlijnen

Voordat u de werkzaamheden start, dient u een specifieke site gebonden risicoanalyse uit te voeren. Met onderstaande niet-limitatieve maatregelen dient, samen met de eerder algemeen omschreven veiligheidsvoorschriften, rekening gehouden te worden in de risicoanalyse en de daaraan verbonden preventiemaatregelen:

- Opleiding van de operatoren;
- Keuze van het materieel;
- Gebruik van PBM's;
- Het effect van de variërende ondergrond en de weersomstandigheden op de stabiliteit van het hijsmaterieel;
- Toegang tot het risicogebied;
- Werken/ passage voorkomen onder de hangende last;
- Beveiligen, aanslaan en begeleiding van de last;
- Risico's voor botsingen indien meer dan één hijs operatie wordt uitgevoerd binnen de zone.

Controleer steeds vooraf al het aanslagmaterieel. Defecte en beschadigde touwen, kabels en kettingen moeten, om verder gebruik te vermijden, onmiddellijk uit dienst genomen worden. Geen enkel hefwerktuig mag aan de bouwconstructie van klant bevestigd worden zonder voorafgaande goedkeuring door Sodexo en de klant.

4.5 Werken in besloten ruimte

(Onder)aannemers dienen een werkvergunning te verkrijgen wanneer werkzaamheden aan een gesloten of gedeeltelijk gesloten ruimte vereist zijn die niet voor bewoning door mensen bedoeld of ontworpen is. Een besloten ruimte is een ruimte met een besloten karakter die niet bestemd is voor een continu verblijf van werknemers en waar een gevaarlijke atmosfeer aanwezig is of kan zijn. Enerzijds wordt het besloten karakter aangetoond door een beperkte natuurlijke ventilatie en/ of beperkte of moeilijke toegangsmogelijkheden. Anderzijds is een gevaarlijke atmosfeer een atmosfeer die kan aanleiding geven tot intoxicatie, brand / explosie en/of verstikking.

Deze ruimten hebben over het algemeen een risico op het volgende:

- een zuurstofconcentratie die buiten het veilige zuurstofbereik ligt
- een concentratie van in de lucht aanwezige verontreinigende of die tot stoornissen, bewustzijnsverlies of verstikking kan leiden
- een concentratie van brandbare verontreinigende stof in de lucht die verwondingen kan veroorzaken door brand of explosie
- opgaan in een opgeslagen vrij stromende vaste stof of een stijgend vloeistofniveau dat verstikking of verdrinking kan veroorzaken.

4.5.1 Vereiste opleidingen/ attesten

Alleen personeel met de nodige medische attesten en getraind in de specifieke risico's is toegelaten om werk uit te voeren in een besloten ruimte. De toegang is verboden voor personen jonger dan 18 jaar. De werken worden steeds met twee personen uitgevoerd. De te volgen opleidingen worden vastgelegd bij de specifieke site gebonden risicoanalyse en de nodige attesten worden voor aanvang van de werkzaamheden bezorgd aan de contactpersoon van Sodexo. Zo kan o.a. een training besloten ruimtes, opleiding mangatwacht, opleiding gebruik PBM's noodzakelijk zijn.

4.5.2 Richtlijnen

Voordat u de werkzaamheden start, dient u een specifieke site gebonden risicoanalyse uit te voeren. Met onderstaande niet-limitatieve maatregelen dient, samen met de eerder algemeen omschreven veiligheidsvoorschriften, rekening gehouden te worden in de risicoanalyse en de daaraan verbonden preventiemaatregelen:

- Opleiding van de operatoren;
- Keuze van het materieel;
- Bepaling van PBM's:
  - Minimum: hoofdbescherming, veiligheidsschoeisel, reddings-harnas en leeflijn;
  - Zo nodig: stofmasker, lucht gevoed masker en speciale beschermkledij.
- Bepaling van de noodmaatregelen aan de hand van volgende vragen:
  - Hoe blijft het contact tussen toezichter en betreder(s) gewaarborgd?
  - Is er een mogelijkheid tot een eerstelijnsinterventie zonder betreding?
  - Hoe moet een eventueel slachtoffer geëvacueerd worden en hoe de eerste zorgen toedienen?
  - Hoe een eerstelijnsinterventie met betreding wordt uitgevoerd?
- Bepaling van de controle van de luchtkwaliteit.
- Gebruik, indien nodig, een beschermingstransformator en/of een veiligheidstransformator.

Alleen werken is niet toegelaten!

4.6 Werken met stoom

4.6.1 Vereiste opleidingen/ attesten

De medewerkers dienen op de hoogte te zijn van de risico's bij het werken met stoom.

4.6.2 Richtlijnen

Voordat u de werkzaamheden start, dient u een specifieke site gebonden risicoanalyse uit te voeren.

Met onderstaande niet-limitatieve maatregelen dient, samen met de eerder algemeen omschreven veiligheidsvoorschriften, rekening gehouden te worden in de risicoanalyse en de daaraan verbonden preventiemaatregelen:

- Volg steeds de beschreven procedure in de gebruikshandleiding van de installatie;
- Laat het toestel/ installatie steeds en voldoende lang afkoelen alvorens aan het toestel te werken;
- Kijk steeds na of de energietoevoer (elektrische voeding, stoomaansluiting, gastoevoer, warm water) is afgesloten

(Onder)aannemers dienen een vergunning te verkrijgen wanneer door werkzaamheden gas- of chemische leidingen zullen worden doorbroken voor reparatie of vervanging.

4.7 Slijpen, laswerken en werken met open vlam

4.7.1 Vereiste opleidingen/ attesten

De nodige deskundigheid is vereist om de betrokken werken uit te voeren. (Onder)aannemers dienen een werkvergunning te verkrijgen voor slijpen, laswerken en werken met open vlam.

4.7.2 Vuurvergunning

U dient bij werkzaamheden met open vlam, vonken en/of hittepunt te beschikken over een vuurvergunning. De vuurvergunning, dient 48u vóór de werken te worden aangevraagd bij uw contactpersoon. Een kopij van de, door alle partijen getekende vuurvergunning dient op de plaats van de werken aanwezig te zijn. Bij de uitvoering van de werken dient rekening gehouden te worden met de preventiemaatregelen op de vergunning. U dient steeds een extra gepaste brandblusser mee te brengen bij het uitvoeren van werken met open vlam.

4.7.3 Richtlijnen

Voordat u de werkzaamheden start, dient u een specifieke site gebonden risicoanalyse uit te voeren. Met onderstaande niet-limitatieve maatregelen dient, samen met de eerder algemeen omschreven veiligheidsvoorschriften, rekening gehouden te worden in de risicoanalyse en de daaraan verbonden preventiemaatregelen:

- De gebruikte apparaten, hun bijhorende uitrustingen alsook de daarbij horende werkzaamheden, moeten voldoen aan het AREI en de geldende reglementering.
- De apparaten zijn gekeurd.
- De apparaten dienen gebruikt te worden volgens de richtlijnen van de hiërarchie en de constructeur.
- De apparaten dienen na gebruik uitgeschakeld te worden.
- Het is verplicht om bij het uitvoeren van slijp- en laswerken de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken (bijvoorbeeld veiligheidsschoenen, veiligheidsbril, gehoorbescherming, veiligheidswanten).

4.8 Werken met gasflessen

4.8.1 Vereiste opleidingen/ attesten

De medewerkers dienen op de hoogte te zijn van de risico's bij het werken met gasflessen.

4.8.2 Richtlijnen

Voordat u de werkzaamheden start, dient u een specifieke site gebonden risicoanalyse uit te voeren.

Met onderstaande niet-limitatieve maatregelen dient, samen met de eerder algemeen omschreven veiligheidsvoorschriften, rekening gehouden te worden in de risicoanalyse en de daaraan verbonden preventiemaatregelen:

- Gasflessen gevuld met een tot vloeistof verdicht gas dienen altijd rechtop gebruikt te worden;
- Beschadigde gasflessen worden niet in gebruik genomen;
- Gasflessen verwarmen of ze in direct zonlicht plaatsen is niet toegestaan;
- Leidingen en appendage moeten bestand zijn tegen de gassen waarmee zij in aanraking kunnen komen;
- Gasflessen worden vastgezet om beschadiging en omvallen te voorkomen;
- Een gasfles mag nooit opgetild worden aan de beschermkap;
- Verwijder de beschermkap niet voor de fles is vastgezet en klaar is voor gebruik;
- Controleer voor gebruik de aansluitingen van de gasfles op lekkages;
- De identificatie van de flessen moet te allen tijde zichtbaar zijn;
- Aansluitingen en kranen mogen nooit worden geolied of ingevet, kranen moeten na gebruik worden dichtgedraaid;
- Het materieel moet steeds in goede staat zijn en voldoen aan de wetgeving;
- Respecteer bij opslag steeds de afstandsregels en plaats hierbij gasflessen niet onder vloerniveau.

4.9 Asbestverwijdering en/of asbestwerken

4.9.1 Vereiste opleidingen/ attesten

De werknemers moeten beschikken over aangepaste beschermkledij en dragen, indien nodig, ademhalingsbescherming. Ze worden medisch opgevolgd. Enkel werknemers die een opleiding in functie van de uit te voeren werken hebben gevolgd, mogen asbestwerkzaamheden uitvoeren.

Dit geldt ook voor herstel- en onderhoudswerken door elektriciens, loodgieters, airconditionings- en verwarmingstechnici, schrijnwerkers die bijvoorbeeld tijdens snij- en zaagwerken, boren of perforeren met asbesthoudend materieel in aanraking komen.

Bepaalde werkzaamheden, zoals het verwijderen van losgebonden asbest (bv. asbesthoudende gipsisolatie rond leidingen van verwarmingsinstallaties) mogen enkel uitgevoerd worden door een onderneming die daarvoor erkend is door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

4.9.2 Richtlijnen

Voordat u de werkzaamheden start, dient u een specifieke site gebonden risicoanalyse uit te voeren. (Onder)aannemers dienen een werkvergunning te verkrijgen voor asbestverwijdering en/of asbestwerken.

Met onderstaande niet-limitatieve maatregelen dient, samen met de eerder algemeen omschreven veiligheidsvoorschriften, rekening gehouden te worden in de risicoanalyse en de daaraan verbonden preventiemaatregelen:

- Informeer u over de eventuele aanwezigheid van asbesthoudende materieel;
- Vraag de asbestinventaris op;

Asbest is een gevaarlijk materiaal dat een risico voor de gezondheid vormt bij inademing als de asbestvezels in de lucht terechtkomen.

Heeft u tijdens de werkzaamheden een vermoeden dat u verborgen asbest ontdekt en/of komt er tijdens de werkzaamheden accidentele asbest vrij, stop dan onmiddellijk de werken en neem contact op met uw contactpersoon binnen Sodexo. Deze laatste zal vervolgens zijn klant contacteren om de nodige procedures op te starten.

4.10 Graaf- en afbraakwerken

4.10.1 Vereiste opleidingen/ attestaten

Alvorens graaf- en of afbraakwerken te starten, dient er toestemming gevraagd te worden bij uw contactpersoon binnen Sodexo. Enkel opgeleid en getraind personeel mag de afbraakwerken uitvoeren. Vraag bij de afbraakwerken de destructieve asbestinventaris op. (Onder)aannemers moeten een vergunning hebben wanneer graaf- en afbraakwerken voorzien zijn.

4.10.2 Richtlijnen

Voordat u de werkzaamheden start, dient u een specifieke site gebonden risicoanalyse uit te voeren. Met onderstaande niet limitatieve maatregelen dient, samen met de eerder algemeen omschreven veiligheidsvoorschriften, steeds rekening gehouden te worden in de risicoanalyse en de daaraan verbonden preventiemaatregelen.

Uitgravingen, groeven, grachten, openstaande kanalen, bodemopeningen en andere dienen steeds:

- afgedekt, beveiligd en/of afgespannen te worden met een omheining die voldoende stevig is;
- van de nodige signalisatie en verlichting voorzien te worden;
- voldoende beveiligd te worden tegen instorting.

Vergewis u er steeds van dat er zich geen elektrische en/of gasleidingen bevinden op de plaats van de werken.

5 Veiligheidsvoorschriften in geval van nood en gevaarlijke situaties

Om bij calamiteiten snel en efficiënt te kunnen optreden, dient iedereen op de hoogte te zijn van de richtlijnen bij nood. Voorkomen is beter dan genezen. Daarom dient iedereen bij de uitvoering van de werkzaamheden aandacht te besteden aan brand- en ongevalspreventie. Hecht dus de nodige aandacht aan de risicoanalyse vooraleer de werkzaamheden te starten. Gevaarlijke situaties en/of incidenten dienen steeds gemeld te worden aan uw contactpersoon binnen Sodexo.

5.1 Noodprocedure algemeen

(Onder)aannemers moeten alle noodprocedures van de klant volgen zoals door uw contactpersoon gecommuniceerd.

(Onder)aannemers moeten hun nood-/reddingsplannen vastleggen wanneer zij taken met een hoog risico uitvoeren of gebruik maken van installaties/uitrusting op de locatie of op kantoor met een hoog risico. De plannen moeten deel uitmaken van de risicoanalyse, of als bijlage bij een werkvergunning enz. worden gevoegd.

5.2 Evacuatie algemeen

Gelieve te noteren dat de evacuatiesignalen, bij onze klanten periodiek getest worden. Het gaat in dit geval om signalen met een korte tijdsperiode. Er kunnen eveneens evacuatieoefeningen georganiseerd worden. Alle aanwezigen zijn verplicht hieraan deel te nemen.

Volg, bij het horen van het evacuatiesignaal, deze algemene instructies:

- Begeef u op een kalme manier naar de uitgang door de pictogrammen te volgen en/of volg de instructies van het aanwezige Sodexo- of klant personeel en/of de Eerste Interventieploeg
- Tijdens de ontruiming is het verboden om:
  - de liften te gebruiken;
  - op uw stappen terug te keren.
- Eenmaal buiten, begeeft u zich naar de verzamelplaats samen met de personeelsleden van Sodexo, waar u wacht op verdere instructies;
- U treft de nodige maatregelen om zo spoedig mogelijk aan het personeel van Sodexo te laten weten of al uw medewerkers het gebouw verlaten hebben;
- Neem elk alarm ernstig.

Tip: Informeer u, bij het begin van de werkzaamheden, over de specifieke noodprocedures en verzamelplaatsen. Deze informatie kunt u terugvinden bij uw Sodexo contactpersoon en / of op de aanwezige evacuatieplannen.

5.3 In geval van brand

Indien u een brand ontdekt, volg de site specifieke richtlijnen op. Hieronder bevinden zich algemene instructies:

- Roep "BRAND" om anderen te waarschuwen
- Bedien onmiddellijk de dichtstbijzijnde brandmelder
- Probeer een brand alleen te blussen als het veilig is en als u bent opgeleid om de apparatuur te gebruiken
- Onderneem, indien opgeleid en mogelijk, 1 bluspoging;
- Schakel apparatuur uit wanneer als u dit veilig kunt doen
- Volg de bovenstaande evacuatievoorschriften
- Verlaat het gebouw via de dichtstbijzijnde nooduitgang, stop niet om persoonlijke bezittingen op te halen
- Ga naar het aangewezen verzamelplaats en meld het incident bij je contactpersoon

5.4 Bij ongeval

Algemeen kan gesteld worden dat bij een ongeval volgende richtlijnen in acht moeten genomen worden:

Het slachtoffer verkeert in ernstig gevaar of levensgevaar / Het slachtoffer voelt zich niet lekker maar verkeert niet in onmiddellijk gevaar, bel onmiddellijk het intern noodnummer van de site of bel onmiddellijk het noodnummer 112.

Elke (onder)aannemer moet alle ongevallen zo snel mogelijk melden aan zijn contactpersoon bij Sodexo of de klant (indien nodig), die ervoor zal zorgen dat de nodige medische hulp of een behandeling buiten de vestiging wordt verkregen.

De (onder)aannemer is verantwoordelijk voor het tijdig (niet meer dan 2 uur) op de hoogte brengen van het voorval aan de contactpersoon van Sodexo. De (onder)aannemer is verantwoordelijk voor het onderzoek van alle ongelukken of incidenten waarbij hij betrokken was en dit in samenspraak met Sodexo

5.5 Gevaarlijke situaties

De (onder)aannemer is verantwoordelijk voor het onmiddellijk melden van alle gevaren aan zijn contactpersoon bij Sodexo zodat deze klant op de hoogte kan brengen.

Alle gerapporteerde gevaren moeten worden onderzocht en de (onder)aannemer moet de passende controlemaatregelen toepassen om de kans op een incident of verwonding weg te nemen en/of tot een minimum te beperken. De (onder)aannemer moet de doeltreffendheid van de controlemaatregelen regelmatig opnieuw bekijken en evalueren totdat het gevaar is aangepakt.

AKKOORDVERKLARING

Door deze verklaring te ondertekenen, bevestigt u dat u alle informatie in dit boekje heeft gelezen en begrepen en akkoord gaat met de beschreven regels.

Wij verplichten ons de vereisten uit deze standaard te communiceren aan onze medewerkers, (tijdelijke) medewerkers en de onderaannemers welke namens ons bedrijf bij Sodexo of haar klant(en) werkzaam zijn, en zien toe op naleving daarvan. Op eenvoudig verzoek geeft de (onder)aannemer de bewijzen van opleiding.

Indien de (onder)aannemer zich niet aan de voorschriften houdt, kan hij niet verder werken totdat de tekortkoming is verholpen en bij een ernstige tekortkoming / niet-nakoming kan de overeenkomst worden ontbonden. Kosten gemaakt door onregelmatigheden/tekortkomingen van de onderaannemer zijn voor rekening van de onderaannemer.

Ondergetekende,

Naam:

Titel:

Bedrijf:

Datum:

Handtekening: